

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

แนวโน้มในอนาคต ที่ทั่วโลกมองคือให้คนมีสุขภาพดีโดยพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงการออกกำลังกายเพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง องค์การอนามัยโลกเห็นความสำคัญ การส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่โดยจัดทำกฎบัตรออตตาวา (Ottawa Charter) ว่าด้วยการส่งเสริมสุขภาพ 2529 เป็นกฎบัตรแรกในการส่งเสริมสุขภาพและสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีจึงได้ปรับปรุงอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. 2548 โดยมีการประกาศกฎบัตรกรุงเทพ (Bangkok Charter) สำหรับการส่งเสริมสุขภาพในยุคโลกาภิวัตน์จากการประชุมส่งเสริมสุขภาพโลก ครั้งที่ 6 ที่ประเทศไทย เพื่อใช้เป็นนโยบายที่เชื่อมโยงกันทั้งในรัฐบาล และระหว่างประเทศ และพันธสัญญาที่จะทำงานร่วมกับประชาสังคม เอกชน และทุกกลุ่มกิจการ เพื่อความก้าวหน้าของการจัดการกับปัจจัยกำหนดด้านสุขภาพ โดยมีกลยุทธ์สำหรับการส่งเสริมสุขภาพในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ดังนี้

1. เสนอแนะให้สุขภาพเป็นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนและภราดรภาพ
2. ลงทุนในการพัฒนานโยบายที่ยั่งยืนการดำเนินการและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดการกับปัจจัยกำหนดด้านสุขภาพ
3. สร้างศักยภาพเพื่อการพัฒนานโยบาย ภาวะผู้นำ การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพการวิจัย และการถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนการเรียนรู้ด้านสุขภาพ
4. กำกับและบัญญัติกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครอง จากภัยอันตราย และส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมกันทางสุขภาพและความผาสุกของประชาชนทั่วโลก
5. สร้างเครือข่ายและพันธมิตรทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรภาคเอกชนและประชาสังคม เพื่อสร้างกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ยั่งยืน นอกเหนือจากการที่ทั่วโลกให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาไปสู่การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ และเพื่อการอาชีพแล้วนั้นซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550-2554) ซึ่งนำ "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" มาเป็นหลักในการปฏิบัติและพัฒนาประเทศไทยสู่สังคมอย่างยั่งยืนและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2550-2554) ให้ความสำคัญในการพัฒนาการออกกำลังกาย

กายเพื่อสุขภาพทุกระดับซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนากีฬาของชาติให้บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาไว้

ปัจจุบันทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้เห็นความสำคัญและพยายามพัฒนาทรัพยากรของประเทศ คือ ประชาชน พลเมืองในชาติ ซึ่งมีความสำคัญที่จะช่วยสร้างความสำเร็จในการพัฒนาและบริหารประเทศให้มีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนของตนเอง ต้องใช้บุคลากรหลักในพื้นที่ให้มากที่สุด การที่ประชาชนมีสุขภาพที่ดีย่อมเป็นเป้าหมายสำคัญของรัฐ เพราะปัญหาสุขภาพเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งส่วนบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติการที่บุคคลจะมีสุขภาพดีนั้นจะต้องดูแลสุขภาพตนเองเป็นต้นเหตุของการเจ็บป่วย การให้การศึกษาเรื่องสุขภาพมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตั้งแต่เด็กและวัยที่อยู่ในโรงเรียน เพราะถ้าเด็กมีพฤติกรรมออกกำลังกายที่ดีจะเป็นพื้นฐานให้เกิดพฤติกรรมที่ดีในวัยต่อไป การอบรมสั่งสอนจะมีส่วนปลูกฝังความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติด้านสุขภาพได้ดีที่สุด หากฝึกฝนจนเกิดความเคยชินและทำเป็นประจำจนเป็นนิสัย จะทำให้มีพฤติกรรมที่ดีในด้านสุขภาพต่อไป (วิฑูรย์ ต้นสุวรรณรัตน์, 2545, หน้า 2) กีฬายังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา สังคม จริยธรรม “ซึ่งในปัจจุบันนี้ต่างก็ยอมรับกันแล้วว่าการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬานั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในอันที่จะก่อให้เกิดความสมบูรณ์ของร่างกาย ทำให้การดำรงชีวิตมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น” (อุฉิพงษ์ ปรมัตถากร และอารี ปรมัตถากร, 2537, หน้า1) นอกจากนี้ การออกกำลังกายจะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพสมบูรณ์และแข็งแรง ผลต่อเนื่องคือจะไม่สูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จะมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและการมีสุขภาพที่ดียอมทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานดีขึ้น ส่งผลต่อการได้รับเงินค่าตอบแทนมากขึ้น กล่าวคือเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนบุคคล หรือครอบครัวดีขึ้น หากมีการส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับบุคลากรเพียงพอและกว้างขวางแล้ว คุณค่าที่จะตามมาก็คือ คุณภาพของสังคมจะเพิ่มมากขึ้นทำให้สังคมน่าอยู่ยิ่งขึ้น (ปรีชา กลิ่นรัตน์, 2536, หน้า1) เพื่อให้การพัฒนารัฐเป้าหมายอย่างยั่งยืนมีการส่งเสริมให้ประชากรในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพดีและสมรรถภาพร่างกายแข็งแรง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในท้องถิ่นดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมท้องถิ่นเน้นสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นในการป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชน โดยตระหนักถึงความสำคัญที่ต้องแก้ไขและปรับปรุง สนับสนุน การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเป็นการสร้างศักยภาพของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว กระตุ้นให้ประชากรหันมาร่วม

กันดูแลสุขภาพเพื่อพัฒนาตนเองและประเทศชาติในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพนั้นสิ่งสำคัญที่สุด คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมโดยส่วนหนึ่งของการมีสุขภาพที่ดีนั้นจะต้องอาศัยการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอการใช้กิจกรรมทางกีฬาเป็นสื่อในการออกกำลังกายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จึงต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ทางกีฬาที่ดี มาเป็นผู้สอนวิชาพลศึกษา รวมทั้งจัดการและบริหารพลศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้การสอนพลศึกษาในโรงเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้นครูผู้สอนวิชาพลศึกษา จึงเป็นบุคคลสำคัญในฐานะผู้นำด้านกีฬาและนันทนาการ มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดโครงการ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การให้ความรู้ในเรื่องของการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การเลือกเล่นกีฬาที่เหมาะสมกับอายุ ระยะเวลาในการออกกำลังกายทำให้นักเรียนในโรงเรียนและคนในชุมชนได้รับความรู้ในเรื่องของการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและผู้เรียนได้รับประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในวิชาพลศึกษานำมาเป็นการเสริมซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำครูผู้สอนพลศึกษาในโรงเรียนเป็นสำคัญ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษาในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูพลศึกษาและการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษาในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนเพศชายและเพศหญิงต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษาในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษาในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษาในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ใน 6 ด้านดังนี้

- 1.1 ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
- 1.2 ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์
- 1.3 ด้านการบริหารจัดการกับภาวะผู้นำ
- 1.4 ด้านวิชาการและการสอน
- 1.5 ด้านการสร้างแรงจูงใจและความสามัคคี
- 1.6 ด้านให้ความรู้การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 669 คน จำแนกเป็นชายจำนวน 253 คน หญิงจำนวน 416 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จำนวน 248 คน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จำนวน 248 คน จำแนกเป็น เพศชาย เพศหญิง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษาในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ใน 6 ด้านดังนี้

- 3.2.1 ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
- 3.2.2 ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์
- 3.2.3 ด้านการบริหารจัดการกับภาวะผู้นำ
- 3.2.4 ด้านวิชาการและการสอน
- 3.2.5 ด้านการสร้างแรงจูงใจและความสามัคคี
- 3.2.6 ด้านให้ความรู้การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนระหว่างเพศชายและเพศหญิงต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษาในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เขตอำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำครูพลศึกษา หมายถึง ความสามารถของบุคลากรทางพลศึกษาที่จะชักจูงแนะนำผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจดำเนินกิจกรรมกับตนเองไปสู่จุดหมายของตนได้ ซึ่งประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรมและความประพฤติ หมายถึง ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความเสียสละ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย มีความเมตตากรุณา

1.2 ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง รูปร่างลักษณะท่าทางดี เป็นผู้นำที่ดี มีความสามารถ อารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส สุภาพอ่อนโยนการให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานของโรงเรียนและงานภายนอก งานส่วนรวม การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานเป็นที่ยอมรับนับถือยกย่องของสังคมและชุมชน

1.3 ด้านการบริหารจัดการกับภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถด้านการใช้อำนาจทักษะส่วนบุคคลในการสร้างแรงจูงใจต่อบุคคลในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ใช้กระบวนการสั่งการ การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์ โดยถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติที่มีความเกี่ยวเนื่องและมีอิทธิพลต่อกัน ได้แก่ ผู้นำ (Leaders) ผู้ตาม (Follows) และสถานการณ์ (Situations) อันนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานเป็นที่ยอมรับนับถือยกย่องของสังคมและชุมชน

1.4 ด้านวิชาการและการสอน หมายถึง ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางด้านพลศึกษาและวิทยาการใหม่ๆ อยู่เสมอ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง ถูกต้องและทันสมัย สามารถผลิตอุปกรณ์และสื่อการสอนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน มีวิธีการสอนและเลือกกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมรวมถึงความสามารถในการวัดผลและประเมินผลการเรียน

1.5 ด้านการสร้างแรงจูงใจและความสามัคคี หมายถึง กระบวนการที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือการให้ความร่วมมือกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งออกมาอย่างเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้ตนเองนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ด้านการให้ความรู้การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ หมายถึง การให้คำแนะนำการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นการออกกำลังกายแบบแอโรบิก (aerobic) หรือ for health หรือ endurance ไม่ใช่การออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาอะไรก็ได้จะดีต่อหัวใจและหลอดเลือดเสมอไป การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายทำให้สมรรถภาพการทำงานของหัวใจดีขึ้น รวมทั้งปอดและระบบหมุนเวียนของโลหิต กล้ามเนื้อ เอ็น เอ็นข้อต่อ กระดูก ผิวหนังแข็งแรงขึ้น ช่วยลดความเครียด ทำให้นอนหลับดียิ่งขึ้น ช่วยทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น สง่าผ่าเผย นอกจากนี้ ยังเป็นการชะลอความแก่ หรือช่วยให้เป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนต่อภาวะผู้นำครูพลศึกษาในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เขตอำเภอบางระกำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 หมายถึง ความคิดเห็นในด้านต่อไปนี้

- 2.1 ด้านคุณธรรมและความประพฤติ
- 2.2 ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์
- 2.3 ด้านการบริหารจัดการกับภาวะผู้นำ
- 2.4 ด้านวิชาการและการสอน
- 2.5 ด้านการสร้างแรงจูงใจและความสามัคคี
- 2.6 ด้านให้ความรู้การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนในเขตพื้นที่อำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

4. ครู หมายถึง ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนเขตพื้นที่อำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

5. ครูพลศึกษา หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่ทำการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาและมีวุฒิต่างพลศึกษาและสุขศึกษา รวมถึงครูอัตราจ้างที่ทำหน้าที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนเขตพื้นที่อำเภอบางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

6. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเหตุการณ์หนึ่งเหตุการณ์ใดด้วยการพูด การเขียน โดยมีความรู้ประสบการณ์ที่ได้มาจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานที่มาของการแสดงออกนั้น โดยมีอารมณ์กับความเป็นไปตามสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นแรงเสริม ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ อาจได้รับการยอมรับหรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา